

A Győri Ítéltábla a dr. Marczingós László ügyvéd (8272 Tagyon, Muskátli u. 3.) által képviselt BNT felperesnek a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (6721 Szeged, Vadász u. 4/A.; ügyintéző: dr. Horváth Tamás Lajos ügyvéd) által képviselt AxFina Hungary Zártkörűen Működő Részvénytársaság (korábbi nevén: Lombard Lízing Zártkörűen Működő Részvénytársaság) (6722 Szeged, Tisza Lajos körút 85-87.) alperes ellen szerződés érvénytelenségéből eredő igény iránt indított perében a Szombathelyi Törvényszék 2021. február 19-én meghozott 28.P.20.545/2020/10/II. ítélete ellen a felperes részéről 11. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban – tárgyaláson – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az ítéltábla az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi az alábbi kérdésekben:

1.) Ellentétes-e a Tanácsnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelve 6. cikk (1) bekezdésével, illetve 7. cikk (1) bekezdésével a nemzeti jog olyan értelmezése, amely a fogyasztókkal kötött szerződésben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltétel miatti érvénytelenség jogkövetkezményeit, abban az esetben, ha az a szolgáltatás elsődleges tárgyát érinti, s emiatt a tisztességtelennek minősített feltétel kihagyásával a (kölcsön)szerződés nem teljesíthető, akként vonja le, hogy miután a nemzeti bíróság megállapítja a teljes szerződés érvénytelenségét – azaz azt, hogy a szerződés a maga egészében nem maradhat fenn és nem válthat ki a fogyasztóra kötelező joghatást -,

1. a) a szerződést úgy nyilvánítja érvényessé, hogy a szerződés elsődleges tárgyát képező nyújtott kölcsön kirovó pénznemévé a magyar forintot és azt a forint összeget helyettesíti be, amit a fogyasztó ténylegesen megkapott a hitelezőtől, és az így meghatározott tőke után fizetendő ügyleti kamatot is az érvénytelennek nyilvánított szerződéstől eltérően határozza meg (helyettesíti be), mégpedig akként, hogy a szerződéskötés kori „induló” kamat a szerződéskötés kor irányadó budapesti bankközi forint hitelkamatlábnak, mint referencia kamatnak (BUBOR) az eredeti (devizaalapú) szerződésben meghatározott kamatfelárral növelt értékével egyenlő;
1. b) a szerződést úgy nyilvánítja érvényessé, hogy a deviza-forint átváltási árfolyamot maximálja, azaz ténylegesen a fogyasztó által vállalt, azonban tisztességtelennek minősülő szerződési kikötéssel érintett árfolyamkockázatot egy, a bíróság által észszerűnek minősített, és a fogyasztó részéről a szerződéskötés kor is számításba vehetőként értékelt mértékre mérsékeli, a szerződésben rögzített kamatmértéknek egy későbbi törvényben kötelezően előírt forintosítás fordulónapjáig történő érintetlenül hagyásával?

2.) Az 1.) pontban megfogalmazott kérdésre adott válasz szempontjából van-e jelentősége annak, hogy a magyar jog szerint alkalmazott érvényessé nyilvánítás

1. a) vagy olyan ténybeli helyzet mellett történik, amikor a felek között még van létező szerződés, azaz a szerződés fenntartása azt a célt szolgálja, hogy a tisztességtelennek

minősített feltételek visszamenőleges hatályú korrekciójával a felek közötti jogviszony a jövőre nézve is fennmaradhasson – egyidejűleg az addig teljesített szolgáltatásoknak a módosított feltételekkel történő újraszámításával –, s ezáltal a fogyasztót attól a különösen káros következménytől is védje, amelyet egy azonnali egyösszegű visszafizetési kötelezettség jelentene;

1. b) avagy olyan ténybeli helyzet mellett történik, amikor a felek között a perben a tisztességtelen szerződési kikötés szempontjából megítélendő szerződés már nem létezik – azért, mert annak futamideje már lejárt, vagy mert a hitelező azt már korábban a törlesztés nem fizetése, vagy általa nem megfelelő mértékűnek tartott összegű fizetése miatt felmondta, vagy mindezek nélkül is a tényleges helyzet az, hogy azt egyik fél sem tartja már érvényben lévőnek, vagy annak érvénytelensége bírósági döntés miatt már nem tehető vitássá –, azaz a szerződés visszamenőleges érvényessé nyilvánítása nem a szerződés fogyasztó érdekében történő fenntartását szolgálja, hanem azt, hogy az egymással szembeni követelések elszámolása és a jogviszony lezárása a tisztességtelennek minősített kikötés (kikötések) korrekciójával történhessen meg?

3.) Amennyiben a Bíróság válasza az 1. a), illetve b) pontokban foglalt kérdésre igenlő – figyelemmel a 2.) pontban felvetett szempontokra is –, akkor az említett Irányelv érintett rendelkezéseivel ellentétes-e a 2. a) pont alatt ismertetett ténybeli helyzetben a nemzeti jog azon szabályának behelyettesítésével a szerződés fenntartása a forintosítási törvényben a jogalkotó által előírt módosítás időpontjáig azoknak a törvényi rendelkezéseknek a behelyettesítésével, hogy – ellenkező (jelen esetben érvénytelen) kikötés hiányában a pénztartozást a teljesítés helyén érvényben lévő pénznemben kell megfizetni;
– a szerződéses kapcsolatokban – ha jogszabály kivételt nem tesz – kamat jár;
– a kamat mértéke – ha jogszabály kivételt nem tesz – megegyezik a jegybanki alapkamattal.

Az ítéletábra az előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig a fellebbezési eljárást felfüggeszti.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, mint hitelező, valamint a felperes, mint adós 2008. február 13-án kötöttek kölcsön és opciós szerződést. A szerződés fogyasztói szerződés, annak célja gépjármű vásárlásának finanszírozása volt. Az alperes jogelődje ténylegesen 2.830.000,- Ft kölcsönt folyósított 120 havi futamidőre, azzal, hogy a teljes futamidőre kamatként 920.862,-Ft-ot tüntettek fel. A kölcsönt a felperes tehát magyar forintban kapta meg, azt ugyanebben a devizanemben kellett visszafizetnie, azonban a kölcsön devizanemét svájci frankban határozták meg. Ebből következően a forint és a svájci frank árfolyamának változása a felperes visszafizetési kötelezettségét befolyásolta.

A szerződés adatai alapján az ügyleti kamat mértéke meghatározható. A törlesztőrészeket a felperes 2015. augusztusáig fizette.

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) 3. §-ának (1) bekezdése alapján a fogyasztói kölcsönszerződésben – az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével – semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli.

Nem vitás, hogy a kölcsönszerződés a különmű árfolyamok alkalmazása miatt a perbeli tisztességtelen, semmis.

Az ebből a tisztességtelen kikötésből adódó érvénytelenségi ok miatt az elszámolásra a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) rendelkezései szerint sor került, majd 2015. február 1-jei fordulónappal – az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: DH3 törvény) szabályai alapján a forintosítás mellett az ilyen szerződések deviza alapúsága megszűnt. E törvényben ugyanis a jövőre nézve a jogalkotó előírta az ilyen deviza alapú kölcsön szerződések módosítását, mégpedig a törvényben meghatározott időpontra deviza alapon számított fennálló tartozások forintosítását, s ugyanígy meghatározta az alkalmazható kamat mértékének szempontjait.

A kölcsönszerződés érvénytelenségét az árfolyamváltozás kockázatának a fogyasztóra telepítő rendelkezés tisztességtelensége miatt a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.035/2019/11/I. számú jogerős közbenső ítéletével megállapította, így a per a Szombathelyi Törvényszék elsőfokú bíróság előtt az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása kapcsán folytatódott.

Irányadó, hogy a szerződés e tisztességtelen feltétel elhagyásával nem teljesíthető. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 237. § (1) bekezdése alapján érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. A régi Ptk. 237. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka (...) megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről. A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése értelmében a perbelihez hasonló esetekben az érvénytelenség jogkövetkezménye kizárólag a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítása lehet.

A magyar bírói gyakorlat túlnyomórészt a Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-ei – egyébként formálisan nem kötelező – állásfoglalásában foglaltakat követi. Eszerint az egyetlen alkalmazható érvénytelenségi jogkövetkezmény az érvényessé nyilvánítás. A magyar érvénytelenségi szabályozás dogmatikája szerint ugyanis a legfeljebb az ítélelhozatalig terjedő hatályossá nyilvánításra, amely szükségszerűen a szerződés jövőre vonatkozó felszámolásával párosul, csak abban az esetben van lehetőség, ha az érvénytelenség oka nem kiküszöbölhető.

Az érvénytelenség megszüntetése tehát a fogyasztónak a tisztességtelen kikötésből fakadó árfolyamkockázat egészének (a bíróság általi forintkölcsonné alakítás), vagy egy részének (az árfolyamkockázat bíróság általi maximalizálása) kiküszöbölése módszerével, effektíve a szerződés tartalmának módosításával történik, akként, hogy az egyik fél se kerüljön a másikkal szemben aránytalanul kedvezőbb, illetve méltánytalanul súlyosabb vagyoni helyzetbe.

Ez utóbbi „kiegyensúlyozó megfontolás” a magyar jogi dogmatikában és joggyakorlatban – a nem fogyasztói szerződésekre vonatkozóan – kialakult és követett szempont, jelen bíróság számára azonban kétség merült fel abban, hogy ez az Irányelvvel, valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) ezzel kapcsolatosan kialakult döntéseiben kifejtett hatékony védelem elvével összeegyeztethető-e.

Röviden összefoglalva jelen bíróság az alábbiak miatt látta indokoltnak előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Tanácsnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelve (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdése értelmében a tagállamok előírják, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

Az Irányelv 7. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

A Bíróság a C-618/10., Banco Espanol Credito S.A.-ügyben meghozott ítéletében úgy foglalt állást, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésével ellentétes az olyan tagállami jogi szabályozás, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának módosítása útján kiegészítse. Az ítélet indokolása tartalmazza azt is, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése „nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve” fordulatának célja, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt az e felek egyenlőségét helyreállító valódi egyensúllyal helyettesítse (63. pont).

A Bíróság a C-26/13., Kásler- és Káslerné Rábai-ügyben hozott ítéletében azt fejtette ki, hogy az alapügyhöz hasonló esetben, amennyiben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára a tisztességtelen feltételeknek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való behelyettesítése révén az e feltétel érvénytelenségének orvoslását. Ennek oka, hogy a fogyasztót ne éri különösen káros következmények, ugyanis így a szerződés megsemmisítéséből eredő visszatartó erő kerülne veszélybe (83. pont). Ha ugyanis a részletekben megfizetendő kölcsönösszeg azonnal esedékessé válna, úgy ennek kockázata, hogy a teljesítés meghaladja a fogyasztó képességeit, amivel jobban

bünteti őt, mint a hitelezőt, ugyanis lehetséges, hogy ez utóbbi nem lesz annak elkerülésére ösztönözve, hogy ilyen kikötéseket illesszen az általa kínált szerződésekbe (84. pont).

A Bíróság gyakorlatából az állapítható meg, hogy a tisztességtelen feltétel tartalmának módosítása főszabály szerint nem, hanem csak kivételesen, a fogyasztó érdekében lehetséges. Több döntésében hangsúlyozta azt is, az Irányelv 7. cikk (1) bekezdése szerinti cél, hogy az eladókat vagy szolgáltatókat visszatartsa a tisztességtelen feltételek alkalmazásától. Többször kifejtette továbbá, miszerint a tagállami bíróság azon kötelezettsége, hogy mellőzze az olyan tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazását, amely jogalap nélkül kifizetettnek bizonyuló összegek fizetésére kötelez, főszabály szerint ezzel egyező összegű visszafizetési kötelezettséget eredményez (C-154/15., C-307/15.,- C-308/15., Gutiérrez Naranjo- és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 61. és 62. pontjai, C-698/18., C-699/18., SC Raiffeisen Bank SA- és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 54. pontja). Ez abból következik, hogy főszabály szerint a tisztességtelennek minősülő feltételt úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, ezért a fogyasztóra nem fejthet ki joghatást.

A fentiek tükrében az ítélőtábla abban kéri a Bíróság döntéshozatalát, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásakor a végzés rendelkező részében írt módszerek megfelelő és hatékony eszközt jelentenek-e, hogy megszüntessék az eladóknak vagy szolgáltatóknak a fogyasztókkal kötött szerződéseiben alkalmazott tisztességtelen feltételeket, figyelemmel a további kérdésekben foglalt szempontokra.

Mindezek miatt az ítélőtábla az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikkére hivatkozással a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte a végzés rendelkező részében megfogalmazott kérdéseket érintően.